

52

ET - TUR / GORA

OBJAVLJENA U MEKI, IMA 49 AJETA

Prenosi Malik od Džubejra ibn Mut'ima, a ovaj od svog oca: /250/ "Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako na akšam-namazu uči suru Et - Tur, a da ljepšim glasom uči bolje od njega nisam nikoga čuo." Prenosi Buharija od Ummei-Seleme, r.a., koja kaže: /251/ "Požalila sam se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da mi nije dobro, pa mi je rekao: 'Čini tavaf iza ljudi jašuci', pa sam činila tavaf, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao je pored kuće učeći suru 'Vet - turi, ve kitabin mestur.'"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالطُّورِ ١ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ٢ فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ٣ وَالْبَيْتِ
 الْعَمُورِ ٤ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ٥ وَالْحَرِّ الْمَسْجُورِ ٦ إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٧ مَّا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ٨ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَورًا ٩ وَتَسِيرُ
 الْجِبَالُ سَيْرًا ١٠ فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ١١ الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ
 يَلْعَبُونَ ١٢ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِجَهَنَّمَ دَعَاً ١٣ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي
 كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٤ أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنَسْنَا لَا نَبْصُرُونَ ١٥ أَصَلَوْهَا
 فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٦

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!
"Tako Mi brda Tur /1/ i Knjige u retke napisana /2/ na koži razvijenoj/3/ i Hrama poklonika punog /4/ i svoda uzdignutog /5/ i vatrom mora napunjenog /6/ kazna Gospodara tvoga sigurno će se dogoditi /7/ Niko je neće moći otkloniti /8/ Na Dan kad se nebo silno uzburka /9/ A planine s mjesta pomaknu! /10/ Teško na taj Dan onima koji su poricali, /11/ koji su se ogrezli u laž, zabavljali! /12/ Na Dan kada će grubo u vatru džehenemsku biti gurnuti: /13/ 'Ovo je vatra koju ste poricali /14/ pa, je li ovo čarolija, ili vi ne vidite? /15/ Pržite se u njoj, isto vam je trpjeli ili ne trpjeli - to vam je kazna za ono što ste radili.' /16/

Zaklinje se Uzvišeni Svojim stvorenjima, koji ukazuju na Njegovu moć i snagu da je kažnjavanje Njegovih neprijatelja stvarnost i da neće imati nikoga ko će ih zaštititi. Tur je svaka planina obrasla šumom i tako se naziva ona na kojoj je Musa razgovarao sa Allahom i odakle je poslan Isa, neka je salavat i selam na Muhammeda i na ovu dvojicu, a planina koja nije obrasla drvećem ne zove se Tur, nego se za nju kaže Džebel. U ajetu se misli na poznatu planinu Tur.

"Knjige u retke napisane", to su knjige objavljene, napisane, koje se čitaju ljudima naglas i zato kaže Uzvišeni: **"Na koži razvijenoj"**. Neki kažu da se pod knjigom misli na Levhi-mahfuz, a prvo se smatra ispravnijim - a Allah najbolje zna. **"I Hrama poklonika punog."** Navodi se čvrsto predanje da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao u događaju Lejletul-Israa, nakon što je prešao sedmo nebo: /252/ "Zatim smo uzdignuti u Bejtul-Ma'mur u koji svakodnevno uđe sedamdeset hiljada meleka od kojih se ni jedan više ne vraća." Znači, čine ibadet u njemu i obilaze ga kao što stanovnici zemlje obilaze svoju Kabu. Isto tako, Bejtul-Ma'mur je Kaba za stanovnike sedmog neba, i ona je podudarna zemaljskoj Kabi. Inače, svako nebo ima mjesto gdje se okupljaju njegovi stanovnici i obavljaju namaz, a za prvo dunjalučko nebo kažu da se zove Bejtul-Izzeti, a Allah najbolje zna. A riječi Uzvišenog: **"I svoda uzdignutog."** Kaže Rebia ibn Enes da Arš znači svod za sva stvorenja, a tako smatra i većina uleme. Kaže Uzvišeni: **"I mora (vatrom) napunjenog"**, tj. na Sudnjem će se danu na moru potpaliti vatra, kao što kaže Uzvišeni:

"I kada se mora vatrom napune"(81:6) tj. rasplamte se, pa postanu vatra razbuktala. Ovakvo se mišljenje prenosi od Alije, od Ibn-Abbasa, Seida ibn Džubejra, Mudžahida i ostalih. A riječi Uzvišenog:

"Kazna Gospodara tvoga sigurno će se dogoditi", a to je ono čime se kune Uzvišeni da će to biti siguran događaj za kafira, pa kaže:

"Niko je neće moći otkloniti", tj. nema nikoga ko bi ih mogao tada odbraniti, onda kada Allah bude želio da im se to desi. A riječi Uzvišenog:

"Na Dan kada se nebo silno uzburka." Ibn-Abbas i Katade kažu: "Pokrenut će se snažnim pokretima ukруг."

"A planine s mjesta pomaknu", tj. pokrenu se i postanu sitna prašina koja se zatim rasprši. **"Teško na taj Dan onima koji su poricali"**, tj. teško njima zbog kazne koja će im doći od Allaha, dž.š.,

"...koji su se, ogrezli u laž, zabavljali", tj. oni su se na dunjaluku bavili pokvarenim stvarima, a vjeru uzimali za igru i zabavu.

"...na Dan kada će grubo biti gurnuti", tj. privedeni i bačeni **"u vatru džehenemsku biti gurnuti"**, tj. snažno će biti bačeni u nju.

"Ovo je vatra koju ste poricali." Znači, ovo će biti govor zebanija, čuvara Džehennema, a sve uz pogrdu i prijekor.

+ Objavljena nakon sure "Es-Sedžde".

"Pa, je li ovo čarolija, ili vi ne vidite, pržite se u njoj", tj. bacite ih u vatru koja će ih stezati sa svih strana.

"Isto vam je, trpjeli ili ne trpjeli, to vam je kazna", tj. svejedno je sada, strpjeli se vi ili žalili, nema vam spasa od toga i ne možete se toga riješiti.

"To vam je kazna za ono što ste radili", tj. Allah, dž.š., nikome nepravdu ne nanosi, nego svakome da ono što je zaradio.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿٧﴾ فَكِهِينَ بِمَاءٍ أَنهَرَهُمْ لَهَا وَوَقَاهُمْ رِيحٌ مِّنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ ﴿٨﴾ كُلُوا وَأَشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ مُتَّكِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجَهُمْ بِهِنَّ وَأَصْحَابًا

"A bogobožni će, zbilja, u džennetskim baščama i blagodatima biti, /17/ i u onom će što im je Gospodar njihov dao uživati - njih će Gospodar njihov patnje u ognju sačuvati." /18/ "Jedite i pijte i neka vam je prijatno, to je za ono što ste radili." /19/ Bit će naslonjeni na divanima poredanim, a vjenčat ćemo im hurije džennetske." /20/

Obavještava Uzvišeni kako će biti stanje sretnika, pa kaže: **"A bogobožni će, zbilja, u džennetskim baščama i blagodatima biti"**, a to je sasvim suprotno od onoga što će zaraditi džehenemlije od kazne.

"I u onom će što im je Gospodar njihov dao uživati", tj. uživat će u darovima koje će im dati Uzvišeni Allah kao trajnu blagodat. **"Njih će Gospodar njihov patnje u ognju sačuvati"**, tj. već ih je spasio džehenemske vatre, a to je kao zasebna blagodat uz dodatak blagodati koja je ulazak u Džennet, kakvog oko do sada nije vidjelo, niti uho čulo, niti bilo kome čovjeku na um palo. A riječi Uzvišenog:

"Jedite i pijte i neka vam je prijatno, to je za ono što ste radili", kao što kaže Uzvišeni:

"Jedite i pijte, radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili" (69:24), tj. ovim je iskazano gosto -primstvo i dobrota od strane Allaha, dž.š., Uzvišeni kaže:

"bit će naslonjeni na divanima poredanim", kao i riječi Uzvišenog:

"Na divanima, jedni prema drugima" (15:47) i (37:44), tj. lica okrenutih jednih prema drugima.

"A vjenčat ćemo im hurije džennetske", tj. i podariti ćemo im dobre družice i lijepe žene od džennetskih hurija. Njihov je opis već bio ranije na više mjesta, pa nema potrebe ovdje to ponavljati.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾ وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِغُلَامَةٍ وَّلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾ يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَ لَغُوفٍ بِهَا وَلَا تَأْتِيهِمُ ﴿٢٣﴾ * وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَمَا لَهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكَوْنٌ ﴿٢٤﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّنَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا كُنَّا مِّنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

"Onima koji su vjerovali i za kojima su se djeca njihova u vjerovanju pvela priključit ćemo djecu njihovu, a djela njihova nećemo nimalo umanjiti - svaki čovjek je zalog onoga što je uradio. /21/ Još ćemo ih darovati voćem i mesom kakvo budu željeli, /22/ Jedni drugima će, u njemu, pune čaše dodavati - zbog njih neće biti praznih besjeda i pobuda na grijeh - /23/ A služiti će ih posluga njihova nalik na biser skriveni, /24/ i obraćat će se jedni drugima i jedni druge pitati: /25/ "Prije smo među svojim strahovali" - govorit će /26/ - "pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao." /27/ Mi smo Ga u dovi molili, On je, doista, Dobročinitelj i Milostiv" /28/

Obavještava Uzvišeni i navodi Svoju dobrotu, plemenitost i blagost prema Svojim stvorenjima; tako će djecu vjernika, ako ih budu slijedila u vjerovanju, pridružiti njihovim roditeljima u staništima koja će dobiti u Džennetu, iako djela djece ne dostižu djela roditelja. Allah će ih, dž.š., sastaviti na najljepši način kako bi roditelji bili sretni sa svojom djecom (i obrnuto). Jer, Allah će podići djela slabijih, tj. kmjavih, na stepen djela onih boljih, kako bi se izjednačili na položaju u Džennetu, a nimalo ne umanjujući nagrade ovih boljih. I zato Uzvišeni kaže:

"Priključit ćemo djecu njihovu, a djela njihova nećemo nimalo umanjiti." Navodi Es-Sevri od Ibn-Abbasa, r.a., koji kaže: Podićit će Allah, dž.š., djecu vjernika na stepen njihovih roditelja vjernika, pa i ako ne budu zbog svojih djela to zaslužili, kako bi bili s njima sretni. Zatim je proučio:

"Onima koji su vjerovali i za kojima su se djeca njihova u vjerovanju pvela priključit ćemo djecu njihovu, a djela njihova nećemo nimalo umanjiti." Ovo prenose Ibn-Džerir i Ibn Ebi-Hatim od Sufjana es-Sevrija, a prenosi ga i Bezzar od Ibn-Abbasa, ali kao merfu i mewkuf hadis. Prenosi Imam Ahmed od Alije, r.a., koji kaže: /253/ "Pitala je Hatidža Vjerovjesnika, s.a.v.s., o dvoje njene djece koji

su umrli u džahilijetu, pa je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Oni su u vatri", a kada je ugledao njeno mrzovoljno lice, reče: "Kad bi vidjela njihovo mjesto, prezrela bi ih." Ona upita: "O Allahov Poslaniče, a moje dijete od tebe?" "U Džennetu" - odgovori on, pa dodade: "Zaista će vjernici sa svojom djecom u Džennet, a mušrići će sa svojom djecom u Džehennem." A zatim je proučio:

"Onima koji su vjerovali i za kojima su se djeca njihova u vjerovanju povelala..." Ovo je dobrota od Uzvišenog Allaha prema djeci zbog bereketa u djelima njihovih roditelja, a što se tiče Njegove dobrote prema roditeljima zbog bereketa u dovi njihove djece za njih, Imam Ahmed navodi hadis od Ebu-Hurejrea, r.a. koji kaže da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /254/ "Zaista Uzvišeni Allah diže na visoke stepene Svoga dobrog roba u Džennetu, pa će ovaj reći: 'Moj Gospodaru, otkud meni ovo?' 'Od tvoga djeteta koje traži oprost za tebe' - bit će mu odgovoreno." Lanac je ovog hadisa ispravan, ali se ne navodi nigdje drugdje osim na ovom mjestu. Međutim, postoji hadis koji može potvrditi navedeno u Muslimovom sahihu od Ebu-Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /255/ "Kada čovjek umre, prestanu mu sevabi stizati, osim od troga: trajne sedake, nauke kojom se svijet koristi i dobrog djeteta koje mu dovu čini." A riječi Uzvišenog:

"Svaki je čovjek zalag onoga što je uradio." Poslije objašnjenja kako će djeca doći na stepen svojih roditelja i bez dovoljno učinjenih dobrih djela koja bi ih dovele dotle, sada nas obavještava o stepenu pravde, i to da ni jedna osoba neće nositi grijeh druge osobe, pa kaže:

"Svaki je čovjek zalag onoga što je uradio", tj. zalag su mu njegova djela i neće nositi grijeha ni jednog čovjeka, kao što su riječi Uzvišenog:

"Svaka je duša zalag onoga što je uradila, osim sretnika, oni će se u dženetskim baščama raspitivati o nevjernicima."(78:38-41)

A Uzvišeni kaže:

"I još ćemo ih darovati voćem i mesom kakvo budu željeli, jedni drugima će u njemu pune čaše dodavati", tj. od vina koje ne opija.

"Zbog njih neće biti praznih besjeda", tj. u Džennetu se neće govoriti prazne priče, odnosno neće biti grijeha niti pokvarenosti poput one kojom se koriste ljudi na dunjaluku. Allah, dž.š., očistio je ahiretsko vino i nije kao zabranjeno dunjalučko vino koje nanosi štetu, zadaje boli u glavi i stomaku i potpuno oduzima pamet. Allah nas obavještava da dženetsko vino ne prouzrokuje ružan i beskoristan govor, nego će biti lijepog izgleda i ukusa, pa kaže Uzvišeni:

"...Bistrim i prijatnim onima koji budu pili. Od njega neće glava boljeti i zbog njega se neće pamet gubiti." (23:46-47) A ovdje se kaže:

"Jedni drugima će u njemu pune čaše dodavati, zbog njih neće biti praznih besjeda."

A riječi Uzvišenog:

"A služiti će ih posluga njihova nalik na biser skriveni." Ovo je obavještenje kakvi će biti oni koji će ih usluživati, oni će biti stidljiviji u Džennetu kao da su blještavi i skriveni biser, a zbog svoje ljepote, sjaja i čistoće, kao što kaže Uzvišeni u drugoj suri:

"I služiti će ih vječno mladi mladići, sa čašama i ibricima i peharima punim pića iz izvora tekućeg..."(56:17-18) A riječi Uzvišenog:

"I obraćat će se jedni drugima, jedni druge pitati", tj. prilaziti će jedni drugima i razgovarati, raspitujući se za svoja djela i stanja na dunjaluku, kao što razgovaraju ljudi uz piće o pojedinim pitanjima.

"Prije smo među svojim strahovali - govorit će", tj. dok smo bili na dunjaluku, među svojim bili smo u strahu od svoga Gospodara, plašeći se Njegove kazne i azaba (patnje).

"Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao", tj. Allah nam se smilovao i sačuvao od onoga čega smo se plašili.

"Mi smo Ga prije u dovi molili", tj. molili smo Mu se, pa nam je udovoljio, dao nam što smo tražili.

"On je, doista, Dobročinitelj i Milostiv." Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Mesruka, a ovaj od h. Aiše, da je ona učila ovaj ajet:

"Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao. Mi smo Ga u dovi molili, On je, doista, Dobročinitelj i Milostiv", pa je rekla: "Allahu, smiluj nam se i sačuvaj nas ognjene patnje, jer si Ti Dobročinitelj i Milostiv." Upitan je El-Eameš: "Je li u namazu?" "Da" - odgovori on.

فَذَكَرْنَا أَنْتَ بِعَمَّتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا
مَجْنُونٍ ﴿٢٦﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّبَّأَ بِرَبِّهِمْ أَلَمْ نَجْعَلِ لَهُمُ الْحَدِيثَ
فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٢٧﴾ أَمْ تَأْتَهُمُ الْحَمِيمَةُ هَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ﴿٢٨﴾ أَمْ يَقُولُونَ تَقْوَاهُ وَبَلَّ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٩﴾ فَلْيَأْتُوا بِالْحَدِيثِ
مِثْلَهُ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٠﴾

"Zato ti opominji, jer ti, milošću Gospodara svoga, nisi ni prorok ni lud" /29/ "Zar oni da govore: 'On je pjesnik, sačekat ćemo mu da ga uklone događaji vremena.'" /30/ "Pa čekajte" - reci ti - "i ja ću zajedno s vama čekati." /31/ Da li im ovo razbori njihovi nareduju ili su oni inadžije tvrdo glave? /32/ Zar oni da govore: "Izmišlja ga!" - Ne, nego oni neće da vjeruju. /33/ Zato neka oni sastave govor sličan Kur'anu, ako istinu govore." /34/

Naređuje Uzvišeni Svome Poslaniku, s.a.v.s., da dostavi objavu Allahovim robovima i odbacuje pokvarene priče o njemu, pa kaže Uzvišeni:

"Zato ti opominji, jer ti, milošću Gospodara svoga nisi ni prorok ni lud", tj. hvala Allahu, dž.š., ti nisi prorok kojem dođe savjetodavac, džin i donese mu podatke (riječi) koje je čuo na nebu. **"Ni lud"**, a lud je onaj koga je šejtan izbezumio svojim dodirrom. Zatim Uzvišeni poriče njihove riječi o Poslaniku, s.a.v.s.:

"Zar oni da govore: 'On je pjesnik, sačekat ćemo mu da ga uklone događaji vremena'", pa da ga se riješimo.

"Pa čekajte" - reci ti, "I ja ću zajedno s vama čekati", tj. zajedno ćemo isčekivati, pa ćemo vidjeti kome će pripasti kazna, a kome pomoć na oba svijeta. Zatim kaže Uzvišeni:

"Da li im ovo razbori njihovi naređuju?", tj. je li to njihov razum naređuje da tako govore pokvarenosti i laži?

"...ili su oni inadžije tvrdoglave?" Da, oni su zalutale inadžije i to je ono što ih navodi da tako o tebi (Muhammede) govore. A riječi Uzvišenog: **"Zar oni da govore: 'Izmišlja ga!'"**, tj. izmislio je sam od sebe.

"Ne, nego neće oni da vjeruju", tj. njihov kufr je taj koji ih navodi da govore takve riječi.

"Zato neka oni sastave govor sličan Kur'anu, ako istinu govore." U njihovom govoru se pripisuju i izmišljotine na Poslanika, s.a.v.s., pa neka dođu s nečim kao što je Kur'an, a gdje im je to? Kada bi se na Zemlji iskupili svi džini i ljudi da donesu nešto slično njemu, ne bi ni to mogli, ne bi mogli ni deset sura, pa čak ni koliko jednu suru.

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾
 أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رِزْقِكُمْ
 أَمْ هُمُ الصَّيِّطُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ يَسْمَعُونَ فِيهِ فَلْيَأْنِمْ سَمْعَهُمْ
 بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ جَزَاءً
 فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مُمْتَقِلُونَ ﴿٤٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾
 أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ
 سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

"Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?/35/ Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne! Oni nisu uvjereni!/36/ Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili, zar oni vladaju?/37/ Zar oni imaju ljestve, pa na njima prisluškuju? Neka onaj među njima koji tvrdi da je nešto čuo donese potvrdu očitu. /38/ Zar da su za Njega - kćeri, a za vas da su

- sinovi? /39/ Zar ti tražiš od njih naknadu, pa su nametom opterećeni? /40/ Zar je kod njih (znanje) gajba, pa oni prepisuju?/41/ Zar oni spletke žele?! Pa, oni koji ne vjeruju, oni padaju u spletke!/42/ Zar oni drugog boga osim Allaha da imaju? Slavljen neka je Allah, On je iznad onih koje Mu ravnim smatraju."/43/

Na ovaj način se potvrđuje robovanje samo Jednom i Jedinom božanstvu, a to je Allah, dž.š., pa kaže Uzvišeni:

"Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni", tj. da li su oni postali bez uzročnika?

"...ili su oni sami sebe stvorili", tj. ili su oni sami sebi uzročnici? Ne, nisu ni jedno ni drugo, nego je Allah, dž.š., Taj Koji ih je stvorio, a prije toga su bili niko i ništa, ni spomena nisu bili vrijedni. Prenosi Buharija od Džubejra ibn Mut'ima, koji kaže: /256/ "Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako na akšam-namaz uči suru 'Et - Tur', pa kada je došao do ovih ajeta:

'Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni, ili su oni sami sebe stvorili?! Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne! Oni nisu uvjereni! Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili zar oni vladaju?' kao da mi je srce htjelo poletjeti." Ovaj se hadis nalazi u oba sahiha, a prenosi ga Ez-Zuhri. Što se tiče Džubejra ibn Mut'ima, on je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., nakon Bitke na Bedru, povodom otkupa zarobljenika, a tada je bio mušrik. Slušanje ovih ajeta iz ove sure uticalo je, pored ostalog, na njegov prelazak u islam. Zatim kaže Uzvišeni:

"Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne! Oni nisu uvjereni!", tj. zar da oni stvore nebo i Zemlju? Ovo je jedna od grešaka njihovih u pripisivanju Allahu druga, i to im se negira da mogu uraditi, a dobro znaju da je Stvoritelj Jedan i da Mu za to niko ne treba. Međutim, razlog što u njima nema čvrstog vjerovanja jeste to što ih vodi ka pogrešnom mišljenju.

"Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili zar oni vladaju?", tj. zar oni raspolažu stvorenjima? Ne, nije tako, nego je Uzvišeni Allah vladar, Upravljač i On čini samo ono što On hoće. A riječi Uzvišenog:

"Zar oni imaju ljestve, pa na njima prisluškuju", tj. pa da se uspnu do najviših visina.

"Neka onaj među njima koji tvrdi da je nešto čuo donese potvrdu očitu", tj. jasan dokaz za ispravnost onoga što tvrdi, ali, nemaju oni dokaza za to. Zatim kaže Uzvišeni:

"Zar su za Njega kćeri, a za vas da su sinovi?" Ovim se odbacuje ono što Mu pripisuju, tj. da ima kćeri i da je meleke učinio ženskima, a za sebe su odabrali muškarce. Meleke su, dakle, smatrali Allahovim kćerima i obožavali ih zajedno s Njim, pa kaže Uzvišeni: **"Zar su za Njega kćeri, a za vas da**

su sinovi?" To je teška prijetnja, koja izaziva sigurnu kaznu.

"Zar ti tražiš od njih naknadu?", tj. plaću što si im dostavio Allahovu objavu? Ne, ne tražiš ti ništa za to od njih.

"...pa su nametom opterećeni", tj. bit će im to teško.

"Zar je kod njih (znanje) gajba, u njihovoj iskonskoj knjizi, pa oni prepisuju?" Ali, nije to tako, jer gajb poznaje samo Uzvišeni Allah.

"Zar oni spletke žele?! Pa, oni koji ne vjeruju, oni padaju u spletke!" Ako budu pravili spletke, pa sve će im se to vratiti protiv njih i oni će pasti u spletke.

"Zar oni drugog boga osim Allaha da imaju! Slavljen neka je Allah, On je iznad onih koje Mu ravnim smatraju." Ovo je veoma oštra zamjerka mušricima, jer robuju kipovima i idolima, praveći time Allahu druga. Nakon toga Plemeniti Allah odbacuje od Sebe ono što oni govore i izmišljaju u svome širku, pa kaže Uzvišeni: **"On je iznad onih koje Mu ravnim smatraju."**

وَأِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا
يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾ فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِن أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

"I kad bi vidjeli da komad neba pada, rekli bi: 'Oblaci nagomilani.' /44/ Zato ih pusti dok se ne suoče s Danom u kome će pomrijeti, /45/ Danom kada im spletke njihove nimalo neće koristiti i kada im niko neće pomoći. /46/ A za sve nasilnike i druga će kazna prije one biti, ali većina njih ne zna. /47/ A ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svoga, Mi tebe i vidimo i štitimo; i veličaj i hvali Gospodara svoga kad ustaješ, /48/ i noću Ga veličaj i kad se zvijezde gube. /49/

Spominjući mušrike Uzvišeni kaže za njih kakve su inadžije i koliko su oholi i pored očiglednih dokaza.

"I kad bi vidjeli da komad neba pada, rekli bi: 'Oblaci nagomilani.'" Ovaj ajet liči riječima Uzvišenog:

"Kad bismo njih radi kapiju na nebu otvorili i oni se kroz nju uspinjali, opet bi oni, zacijelo, rekli: 'Samo nam se pričinjava, mi

smo ljudi opčinjeni!" (15:14) Kaže Uzvišeni: **"Zato ih pusti"**, tj. ostavi ih, Muhammede,

"...dok se ne suoče s Danom u kome će pomrijeti", a to je Kijametski dan.

"Danom kada im spletke njihove nimalo neće koristiti", tj. tamo, na Sudnjem danu lukavstvo im sigurno neće biti ni od kakve koristi. **"I kada im niko neće pomoći."** Zatim kaže Uzvišeni:

"A za sve nasilnike i druga će kazna prije one biti", tj. misli se na dunjalučku kaznu, kao što kaže Uzvišeni:

"I Mi ćemo učiniti da blažu kaznu iskuse, prije one najveće, ne bi li se pokajali." (32:21)

A zbog ovoga kaže Uzvišeni: **"Ali, većina njih ne zna"**, tj. ne razumiju šta se time želi. Nego, kada im se ukloni zlo od njih, ponovno se vrate na gore nego što su ranije bili, kako stoji u nekim hadisima: /257/ "Zaista je munafik kad se razboli, pa ozdravi, isti kao i deva: ne zna zašto su je svezali, niti zašto su je odvezali." A riječi Uzvišenog:

"A ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svoga, Mi tebe i vidimo i štitimo", tj. izdrži izazove njihove i ne sekiraj se, jer Mi pazimo na tebe, čuvamo te i štitimo. A riječi Uzvišenog: **"I veličaj i hvali Gospodara svoga kad ustaješ."** Što se tiče ovog pitanja (ajeta), imaju tri tumačenja:

1. Kaže Dahak: "Tj. u namazu." /258/ "Neka si slavljen, Allahu! Neka Ti je svaka hvala! Slavljeno je Tvoje ime, nedostižna je Tvoja veličina. Osim Tebe drugog boga nema." A Muslim prenosi u svom Sahihu od Omera, koji kaže: "Ovo je na početku namaza." Također ga prenose Ahmed i pisci sunena od Ebu-Seida i drugih, koji to prenose od Vjerovjesnika, s.a.v.s.;

2. Kaže Ebu el-Dževazai: **"I veličaj i hvali Gospodara svoga kad ustaješ"**, tj. kad ustaješ iz postelje. Ovo mišljenje zastupa i Ibn- Džerir, uz potvrdu onoga što prenosi Imam Ahmed od Ubadeta ibn es-Samita da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /259/ "Ko se digne noću pa kaže: 'Lailahe illellahu vahdehu la šerike leh, lehu-lmulku ve lehu-lhamdu ve huve ala kulli šej'in kadir. Subhanallahi vel-hamdu lillahi ve lailahe illellahu vallahu ekber, vela havle vela kuvvete illa billah.' Zatim kaže: 'Gospodaru, oprosti mi' - ili prouči neku dovu, bit će mu primljen namaz." Ovo navodi Buharija u svom Sahihu, kao i pisci sunena od Velida ibn Muslima;

3. Mudžahid kaže: **"I veličaj i hvali Gospodara svoga kad ustaješ."** Znači pri svakom ustajanju, a i Ebu-Ahves: "Kad čovjek hoće poslije sjedenja ustati neka kaže: 'Subhanekellahumme ve bihamdike.' I od Ata'a ibn ebi Rebaha kaže se: "Kad ovako ustaješ poslije svakog sjedenja, ako si dobar, povećava se tvoja dobrota, a ako ne budeš dobar, onda će to biti otkup za tvoje grijeha." I Ebu-Davud ovako prenosi njegove riječi, kao i En-Nesai i El-Hakim u svojoj knjizi El-Mustedrek, od Ebu-Berzeta el-Eslemija, koji kaže: /260/ "Pred kraj svoga života Allahov Poslanik,

s.a.v.s., imao bi običaj kada poslije sjedenja ustane, reći: 'Subhaneke Alluhe ve bi hamdike. Ešhedu en lailahhe illa ente, estagfiruke ve etubu ilejke', pa neki čovjek upita: 'O Allahov Poslaniče, govoriš riječi koje prije nismo od tebe čuli?' A Poslanik odgovori: 'To je kefaret, ispiranje grijeha koji su eventualno mogli biti na ovom sijelu.'" A riječi Uzvišenog:

"I noću Ga veličaj", tj. spominji Ga i obožavaj učenjem Kur'ana i noćnim namazima, kao što kaže Uzvišeni:

"I probdij dio noći u molitvi - to je samo tvoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto darovati."(17:79)

A Uzvišeni kaže:

"I kad se zvijezde gube." Već su navedene riječi Ibn-Abbasa u kojima se kaže da su to dva rekata koja se klanjaju prije sabahskog farza. Oni su propisani u vrijeme nestajanja zvijezda, odnosno kad se one gase. A u čvrstom predanju Buharije i Muslima stoji da je h. Aiša rekla: /261/ "Poslanik, s.a.v.s., nije držao ni jednu nafilu tako čvrsto kao što su to dva sabahska sunneta." A u Muslimovom tekstu: /262/ "Dva rekata sabah - namaza bolja su od dunjaluka i svega što je na njemu."

***Ovo je kraj skraćenog tefsira sure
"Et - Tur", neka je hvala Allahu, samo
se na Njega oslanjamo.***